

بررسی میزان تأثیر روش‌های آگاه‌سازی حفاظتی در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا

علی اعظم کریمایی^۱، حبیب قنبری^۲، مهدی کریمی^۳

چکیده

زمینه و هدف: ناجا با توجه به نقش محوری آن در پیشبرد هدف‌های سازمانی و قدرت تعیین‌کنندگی، چه بسا این دسته از کارکنان در معرض جرائم امنیتی قرار بگیرند؛ بنابراین تدابیر متعددی در راستای پیشگیری از جرائم امنیتی وجود دارد که یکی از این تدابیر مهم، «آگاه‌سازی کارکنان ناجا در تهران» از شیوه و شگردهای دشمن در راستای سوق‌دادن آنها در مسیر جرائم امنیتی است. هدف از تحقیق حاضر، بررسی میزان تأثیر روش‌های آگاه‌سازی حفاظتی در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا در سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ بوده است.

روش‌شناسی: این تحقیق از نظر نوع، نظری و کاربردی و گرایش حفاظت اطلاعاتی است و به روش توصیفی-تحلیلی انجام گرفته، جامعه آماری این تحقیق کارکنان پلیس تخصصی ناجا بوده و به منظور بهره‌گیری از افراد جامعه آماری به دلیل گستردگی حجم جامعه آماری از نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شده است. گردآوری اطلاعات به شیوه کتابخانه‌ای، میدانی و ابزار گردآوری، پرسش‌نامه بوده و همچنین روایی پرسش‌نامه از طریق روش روایی صوری و اعتباری آن نیز از طریق آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفته است. تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی (جدول توزیع فراوانی، مشخصه‌های آماری و نمودار) و نیز از روش‌های آمار استنباطی شامل آزمون آماری خی-دو استفاده شده است.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد بُعد تأثیر محصولات تصویری حفاظتی بر پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا با ۸۰/۷ درصد؛ بُعد تأثیر ایراد سخنرانی توسط کارشناسان خبره در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا با ۸۰/۳ درصد؛ و بُعد تأثیر منابع مکتوب تدوین شده در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا با ۷۷/۵ درصد به ترتیب از بیشترین تا کمترین بار عاملی برخوردار بوده‌اند، نتیجه اینکه آگاه‌سازی از کم‌هزینه‌ترین و در عین حال بهترین ابزار برای پیشگیری است که در همه سطوح پیشگیری کاربرد زیادی می‌تواند داشته باشد.

کلیدواژه‌ها: آگاه‌سازی حفاظتی، پیشگیری حفاظتی، جرائم امنیتی، کارکنان ناجا

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه علوم نظامی امین

۲. عضو هیئت علمی دانشگاه علوم نظامی امین

۳. کارشناس ارشد مدیریت حفاظت نظامی (Mahdi.karimi97@gmail.com)

مقدمه

وظایف این سازمان عبارت است از؛ پیش‌بینی، پیشگیری، کشف، شناسایی و خنثی کردن فعالیت‌های جاسوسی، براندازی، خرابکاری و... در ناجاست.

این مأموریت صریح در عین اینکه ضروری و لازم‌الاجراست مستلزم تفهیم و تفسیر مبانی پیشگیری و سازوکار اعمال آن است. به عنوان نمونه می‌توان برای پیشگیری از فریب‌خوردن کارکنان، ابتدا این پرسش را به بحث نهاد که جایگاه و نقش نیروی انسانی در فرایند انجام مأموریت چیست؟ پس از یافتن پاسخ این پرسش نوبت به سازوکار اقدام پیشگیرانه می‌رسد که خود دارای انواع، اشکال، ابعاد و لوازم خاصی است؛ بنابراین بدون شناخت جایگاه، اهمیت و مقتضیات هرکدام از حوزه‌های تحت مأموریت حفاظت اطلاعات، نمی‌توان شیوه پیشگیری متقنی را تجویز کرد.

حیات سازمان تا حدود زیادی بستگی به مهارت‌ها و آگاهی‌های مختلف کارکنان دارد؛ بنابراین آگاه‌سازی حفاظتی، آموزش و توسعه منابع انسانی نه تنها در ایجاد دانش و مهارت ویژه در کارکنان نقش بسزایی دارد، بلکه باعث می‌شود که افراد در ارتقای سطح کارایی و اثربخشی سازمان سهیم باشند و خود را با فشارهای متغیر محیطی وفق دهند. تغییرها در فناوری به عنوان عامل دگرگونی در سازمان‌ها، می‌تواند تغییر کلی مهارت‌ها و دانش را در سازمان ایجاد کند؛ بنابراین آگاه‌سازی مستمر و آموزش منطبق با واقعیات و شرایط زمانی و مکانی اهمیت و ضرورت بسیار زیادی در پیشگیری از جرائم امنیتی دارد.

امروزه با گسترش روزافزون رسانه‌ها و آزادی جریان اطلاعات و دسترسی اکثریت افراد جامعه به رسانه‌ها و اطلاعات متنوع دیگر، نیاز به آگاه‌سازی چندان احساس

نمی‌شود؛ اما این قاعده در حوزه‌های حفاظتی و امنیتی با توجه به ماهیت پنهان آنها و اینکه دشمنان، بسیاری از هدف‌ها و ترفندها و شیوه و شگردهای خود را به سطح رسانه‌های عمومی نمی‌کشاند، قابلیت اطلاق ندارد و جامعه ما به طور کلی و به صورت جزئی‌تر؛ یعنی کارکنان ناجا چندان از شیوه و شگردها و تهدیدهای امنیتی دشمنان و جرائم امنیتی متصل به آنها اطلاع کافی ندارند و لازم است تا سازمان برای آگاهی کارکنان، هرچند گاهی کلاس‌های آگاه‌سازی امنیتی و حفاظتی برگزار کند. حال در نظر بگیرید که ماهیت تهدیدهای امنیتی و حفاظتی و شیوه و شگردهای دشمنان، بسیار سیال و متغیر بوده و آنها برای رسیدن به هدف‌های خود از راهبردهای جدیدتر و پیچیده‌تر استفاده می‌کنند که همه این موارد اهمیت انجام آگاه‌سازی حفاظتی و امنیتی مستمر سازمان را برای پیشگیری از هرگونه جرائم امنیتی را نشان می‌دهد.

ضرورت عقلی اقدام‌های پیشگیرانه آنچنان بدیهی است که نیاز به استدلال نیست، بر همین اساس برنامه‌های پیشگیری از وقوع جرم که گستره وسیعی از اقدام‌ها و برنامه‌ها را در بخش‌های مختلف سازمان‌های حفاظتی دربر گرفته، باید بر مبنای علمی و براساس روش‌های تحقیقی و پژوهشی بنا نهاده شود، در غیر این صورت، برنامه‌ها به راه‌هایی غیرعلمی و بی‌راهه کشیده می‌شود و موفقیتی در نتایج آن حاصل نمی‌شود. به همین جهت امروزه برنامه‌های پیشگیری از وقوع جرم به سمت علمی‌شدن حرکت می‌کند؛ بنابراین، این پژوهش با هدف تعیین جایگاه نقش آگاه‌سازی حفاظتی در پیشگیری از جرائم امنیتی انجام شده است.

باتوجه به نقش محوری ناجا در پیشبرد هدف‌های سازمانی و قدرت تعیین‌کنندگی آن و گستردگی تهدیدهای مترتب بر کارکنان، تدابیر متعددی در راستای پیشگیری از جرائم امنیتی وجود دارد که یکی از این تدابیر مهم، «آگاه‌سازی کارکنان ناجا» از شیوه و شگردهای دشمن در راستای سوق‌دادن آنها در مسیر کاهش و یا بی‌اثر کردن تهدید است؛ بنابراین مسئله پژوهش حاضر این است که آگاه‌سازی‌های حفاظتی چه تأثیری در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا خواهد داشت؟

پیشینه تحقیق

با بررسی صورت گرفته، تاکنون درباره تأثیر آگاه‌سازی حفاظتی در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا پژوهشی صورت نگرفته است؛ اما سه پژوهش نزدیک به موضوع تحقیق حاضر به شرح زیر انجام شده است.

میرخلیلی (۱۳۷۵)؛ در پژوهشی با عنوان «تأثیر آگاه‌سازی در کاهش جرائم امنیتی» با فرضیه‌های: (۱) تبلیغات حفاظتی در کاهش جرائم امنیتی مؤثر است؛ (۲) تبلیغات حفاظتی در کاهش تخلفات حفاظتی مؤثر است؛ (۳) انجام سخنرانی‌های حفاظتی به همراه فیلم از سایر ابزار تبلیغات مؤثرتر است؛ و با سؤال‌های تحقیق: (۱) آیا تبلیغات حفاظتی انجام شده در کاهش جرائم امنیتی مؤثر بوده است؟ (۲) آیا ارتقای کمی و کیفی تبلیغات حفاظتی منجر به کاهش هرچه بیشتر جرائم امنیتی و تخلفات حفاظتی می‌گردد؟ (۳) آیا انجام سخنرانی‌های حفاظتی به همراه نمایش فیلم نسبت به سایر ابزار تبلیغی دیگر مؤثرتر است؟ و با ابزار پژوهش؛ روش کتابخانه‌ای و روش میدانی یا پرسش‌نامه‌ای و با جامعه آماری؛ شامل نزاچا، نهاجا، نداجا و سماجا نتایج زیر را از پژوهش خود به دست آورده است:

الف) قریب به اتفاق، کارکنان خواستار تکرار هرچه بیشتر جلسات آگاه‌سازی در فواصل کوتاه زمانی شده و اجرای آن را در صورت امکان ماهانه درخواست کردند؛

ب) قریب به اتفاق نمونه‌های آماری خواهان اجرای بیشتر جلسات آگاه‌سازی مخصوص کارکنان وظیفه گردیده و تهیه فیلم‌های حفاظتی مورد نیاز متناسب با تهدیدهای مترتب بر این قشر به نسبت کثیر جامعه ارتش را گوشزد کرده‌اند؛

ج) درصدی از نمونه آماری خواهان تلاش بیشتر در زمینه ساخت و تولید فیلم‌های مناسب آگاه‌سازی با کیفیت مطلوب گردیده‌اند؛

د) تعداد زیادی از پرسش‌شوندگان به انجام کارهای جدیدتری مانند تهیه تقویم با هدف‌های حفاظتی که حاوی طرح‌های متنوع حفاظتی و اشعار مرتبط باشد را عالی توصیف و آن را اقدام مؤثرتری برای تشویق کارکنان به رعایت اصول حفاظتی دانسته‌اند.

شیردل (۱۳۹۱)؛ در پژوهشی با عنوان «تأثیر آگاه‌سازی انجام شده در شناخت و کاهش جرائم امنیتی در کل آجا و نیروها طی سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰» با فرضیه «اقدام‌های آگاه‌سازی طی دهه تحقیق با شناخت و کاهش تخلفات امنیتی و حفاظتی کارکنان آجا رابطه معناداری داشته است» و سؤال تحقیق «فعالیت‌های آگاه‌سازی حفاظتی ساحفاجا در دهه تحقیق چه تأثیری در شناخت کاهش جرائم بر روی کارکنان آجا داشته است» و ابزار پژوهش: روش پرسش‌نامه‌ای و مصاحبه و با جامعه آماری؛ فرماندهان یگان‌های عمده آجا، مدیران و کارکنان بازرسی‌ها، مدیران و کارشناسان ساحفاجا در حوزه معاونت‌های عملیات، امنیت و حفاظت و پیشگیری نتایج زیر را به دست آورده است:

الف) اکثریت آزمون‌شوندگان شناسایی حوزه‌های آسیب‌پذیر، موانع و مشکلات شناختی در آگاهی‌بخشی به کارکنان آجا را از طریق فعالیت‌های تبلیغی، ترویجی و تشویقی به میزان زیادی مؤثر می‌دانند؛

ب) بیشتر آزمون‌شوندگان، احصای نقاط قوت فعالیت‌های آگاه‌سازی در تسری شناخت‌های امنیتی کارکنان آجا را از طریق فعالیت‌های تبلیغی، ترویجی و تشویقی به میزان بیشتری مؤثر می‌دانند؛

ج) اکثر آزمون‌شوندگان، احصای نقاط ضعف فعالیت‌های آگاه‌سازی و اصلاح روش‌های در حال اجرا در تقویت شناخت و پیشگیری امنیتی کارکنان آجا از طریق فعالیت‌های تبلیغی، ترویجی و تشویقی به میزان زیادی مؤثر می‌دانند؛

د) اکثریت آزمون‌شوندگان، راه‌کارهای علمی مناسب برای افزایش تأثیر آگاه‌سازی به منظور کاهش جرائم امنیتی کارکنان آجا از طریق فعالیت‌های تبلیغی، ترویجی و تشویقی را قابل ارائه می‌دانند.

کمالی رنجبر (۱۳۹۵)؛ در پژوهشی با عنوان «نقش کلاس‌های آگاه‌سازی، در پیشگیری از جرائم کارکنان (مورد مطالعه فا.ا.خراسان شمالی) با سؤال اصلی «نقش کلاس آگاه‌سازی در پیشگیری از وقوع جرائم چیست» و سؤال فرعی «آیا کلاس‌های

آگاه‌سازی موجبات پیشگیری از جرائم کارکنان را فراهم می‌کند». این تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از لحاظ ماهیت و روش، توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه کارکنان پایور فا.ا. خراسان شمالی بوده که حجم این جامعه ۱۸۰۰ نفر است. حجم نمونه این تحقیق نیز بر اساس فرمول کوکران ۳۱۵ نفر برآورد گردیده است. این پژوهش باهدف بررسی تأثیر کلاس‌های آگاه‌سازی در پیشگیری از جرائم کارکنان فا.ا. خراسان شمالی در سال ۱۳۹۴ تدوین شده است، تحقیق حاضر به روش توصیفی و پیمایشی انجام گرفته و از نوع کاربردی است. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه کارکنان پایور فا.ا. خراسان شمالی است. حجم نمونه به صورت تصادفی ساده از طریق فرمول کوکران به تعداد ۳۱۵ نفر تعیین گردیده است. ابزار گردآوری داده‌ها از طریق پرسش‌نامه محقق ساخته است که پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ با مقدار عددی ۰/۸۹۲ مورد تأیید قرار گرفته است. بر اساس نتایج آزمون و نتیجه تجزیه و تحلیل، فرضیه ادعایی پذیرفته شد که نشان می‌دهد: برگزاری کلاس آگاه‌سازی در پیشگیری از جرائم کارکنان بیش از حد متوسط مؤثر است و بنا بر نتایج آزمون فریدمن می‌توان گفت که از بین اولویت شاخص برگزاری کلاس آگاه‌سازی، عناصر زیر به ترتیب در مرتبه‌های اول تا سوم قرار دارند:

۱) برگزاری کلاس آگاه‌سازی با حضور مقامات قضایی در یگان‌های انتظامی؛

۲) برگزاری کلاس‌های آگاه‌سازی، توسط بازرسی، از طریق نمایش فیلم؛

۳) برگزاری جلسات پرسش و پاسخ فرماندهان با کارکنان.

حسین‌پور (۱۳۹۵)؛ در پژوهشی با عنوان «بررسی نقش شیوه‌های فرهنگی پیشگیری از جرائم اخلاقی در فضای مجازی به نقش گسترش روزافزون جرائم در فضای مجازی با توجه به آثار منفی که بر روی فرهنگ اجتماعی دارد مورد توجه ویژه مسئولان و کارشناسان فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و سایر حوزه‌ها بوده و برای پیشگیری و کاهش آن، نیاز به برنامه ریزی همه‌جانبه است و تنها با برخورد‌های امنیتی این پدیده قابل کنترل نیست. هدف این پژوهش؛ بررسی نقش شیوه‌های فرهنگی پیشگیری از جرائم اخلاقی در فضای مجازی است.

برای انجام این پژوهش، از روش توصیفی پیمایشی استفاده شده و اطلاعات مربوط به پژوهش از طریق پرسش‌نامه محقق‌ساخته که در بین ۱۲۰ نفر از متولیان فرهنگی شهر همدان توزیع گردیده، جمع‌آوری شده است. فرضیه‌های پژوهش، با استفاده از آزمون‌های میانگین، انحراف معیار، کای اسکوئر، آزمون فریدمن و آزمون تی تک نمونه‌ای مورد بررسی قرار گرفته است.

فرضیه‌های توصیفی و تبیینی به شرح زیر بیان می‌شود:

۱. آگاه‌سازی خانواده‌ها، در پیشگیری از جرائم اخلاقی در فضای مجازی نقش داشته است؛
 ۲. ترویج سبک زندگی اسلامی، در پیشگیری از جرائم اخلاقی در فضای مجازی نقش داشته است؛
 ۳. نظارت همگانی در پیشگیری از جرائم اخلاقی در فضای مجازی نقش داشته است؛
 ۴. راه‌اندازی اینترنت ملی (شبکه ملی اطلاعات)، در پیشگیری از جرائم اخلاقی در فضای مجازی نقش داشته است؛
 ۵. آموزش استفاده صحیح از ابزارهای ارتباط جمعی، در پیشگیری از جرائم اخلاقی در فضای مجازی نقش داشته است.
- نتایج پژوهش حاکی از آن است که بین متغیرهای آگاه‌سازی خانواده‌ها، ترویج سبک زندگی اسلامی، نظارت همگانی، راه‌اندازی شبکه ملی اطلاعات و آموزش استفاده صحیح از ابزارهای ارتباط جمعی، با متغیر پیشگیری از جرائم اخلاقی در فضای مجازی ارتباط معناداری وجود دارد.

مبانی نظری

آگاه‌سازی: آگاه‌سازی به معنای آگاه‌کردن مخاطب است، این واژه به این معناست که مخاطب از مشکل و خطر آگاه نیست و اگر هم آگاه باشد آن را جدی نمی‌گیرد (پیش‌قدم به نقل از صفاری‌نیا، ۱۳۹۱: ۹۰). آگاه‌سازی، مقوله‌ای متفاوت با آموزش است (پنج‌میر، ۱۳۸۵: ۹۹).

اهمیت و ضرورت آگاه‌سازی حفاظتی: آگاه‌سازی حفاظتی و اطلاع‌رسانی مهم‌ترین عامل موفقیت و پیروزی هستند. این مطلب قابل قبول هر انسان منطقی و عقل سلیمی

است و تمام وسایل پیچیده رسانه‌ای دنیا بر همین مبنا، یعنی اطلاع‌رسانی به موقع و آگاه‌سازی مردم به اخبار و وقایع به‌وجود آمده است.

کارکنان نیروی انتظامی به‌دلیل حضور مستقیم در بافت اجتماعی مردم، ارتباط مستمر و مستقیم با مجرمان و متخلفان از قانون، همواره در معرض انواع تهدیدها و آسیب‌های محیطی قرار دارند. آسیب و تهدید، پدیده چندعلیتی است که نیروی انتظامی و یا هر ارگان دیگری را در سطوح و ابعاد مختلف تحت تأثیر قرار می‌دهد و یکی از موانع مهم توسعه سازمانی به‌کار می‌رود.

چه بسا در درجه اول جان کارکنان و سپس امکانات و تجهیزات سازمانی از صدمات جدی مصون مانده و در مقابله با دشمن به‌کارگیری گردیده و پیروزی‌ها و امتیازات به‌دست آمده دوچندان گردد. حال چنانچه بودجه ناچیز مصرف شده به منظور اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی را با خسارت سنگین ناشی از شکست‌ها و صدمات به‌وجود آمده به جهت ناآگاهی کارکنان از تجارب دیگران، مقایسه کنیم به اهمیت و ضرورت اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی پی خواهیم برد و هر مقدار سرمایه‌گذاری در این امر را لازم و ضروری خواهیم دید.

مطلب دیگری که در ارتباط با این مهم وجود دارد، توجه به استقبال و علاقه مستمع از اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی است. «هر میزان سرمایه‌گذاری برای آگاه‌سازی شود به همان میزان باید برای ایجاد علاقه و اقبال فراگیر صرف گردد و انگیزه، علاقه و عطش وی با ایجاد روش‌های متنوع و جذاب و ارایه مطالب، بیشتر شود؛ بنابراین ابتکار و خلاقیت برای ایجاد تنوع و ارایه مطالب و همچنین بهینه‌سازی کلاس‌های آگاه‌سازی با استفاده از وسایل کمک آموزشی و روش‌های نوین تدریس، می‌تواند در رسیدن به نتیجه مطلوب حایز اهمیت باشد.» (فصلنامه حفاظتی ویژه مربیان آگاه‌سازی، ۱۳۹۰: ۱۸).

هدف‌های آگاه‌سازی حفاظتی: هدف‌های آگاه‌سازی حفاظتی در سازمان حفاظت

اطلاعات نیروی انتظامی که همان هدف‌های حفاظتی و پیشگیری است به پنج قسمت کلی به شرح ذیل تقسیم شده است:

- ۱) بالا بردن سطح آگاهی حفاظتی و امنیتی کارکنان؛
 - ۲) پیشگیری از وقوع جرائم و شکست‌های حفاظتی؛
 - ۳) توسعه امنیت سازمانی و تأمین آسایش فردی؛
 - ۴) مشارکت کارکنان در راستای تحقق هدف‌های مأموریتی حفاظت اطلاعات؛
 - ۵) صرفه‌جویی در منابع نیروی انسانی و تجهیزاتی حفاظت اطلاعات.
- «هدف از آگاه‌سازی حفاظتی، ایجاد تغییر و دگرگونی در رفتار و نگرش کارکنان است. این آگاه‌سازی باید از چنان کیفیتی برخوردار باشد که با صرف حداقل هزینه و با استفاده از بهترین و جدیدترین مهارت‌ها، حداکثر بهره‌دهی را داشته باشد که برای نیل به هدف عالی، وصول به هدف‌های فرعی زیر ضروری است:

- ۱) آشناکردن کارکنان با خط‌مشی و برنامه‌های آگاه‌سازی حفاظتی به‌طوری که وظایف خود را با توجه به هدف‌های سازمان برای پیشگیری از جرم انجام دهند؛
- ۲) ایجاد علاقه و تقویت روح همکاری در کارکنان؛
- ۳) بالا بردن سطح دانش و تخصص کارکنان با توجه به فناوری روز در امر مشارکت عمومی و پیشگیری از جرائم و شکست‌های حفاظتی؛
- ۴) ایجاد و یا ارتقای نگرش مثبت در کارکنان نسبت به سازمان حفاظت اطلاعات.

با اجرای برنامه‌های آگاه‌سازی انتظار می‌رود:

- ۱) مخاطبان با تعاریف و اصطلاحات آگاه‌سازی آشنا شوند؛
- ۲) مخاطبان با آگاه‌سازی حفاظتی و تفاوت آن با آموزش حفاظتی آشنا شوند؛
- ۳) مخاطبان با مقررات و قوانین حفاظتی آشنا شوند؛
- ۴) مخاطبان با علل و عوامل بروز حوادث و شکست‌های حفاظتی آشنا شوند؛
- ۵) مخاطبان با تهدیدها و آسیب‌پذیری‌های رسته‌ای و شغلی آشنا شوند؛
- ۶) مخاطبان نسبت به وظایف حفاظتی خود آشنا شوند؛
- ۷) مخاطبان با اقدام‌های حفاظتی و پیشگیری آشنا شوند؛
- ۸) دید حفاظتی مخاطبان افزایش یافته و از کنار اخبار و اتفاقات بی‌تفاوت نگذرند؛

۹) رفتار خودحفاظتی در بین کارکنان و مخاطبان افزایش یابد؛

۱۰) مخاطبان با اهمیت نظرسنجی آشنا گردیده و به مؤلفه‌های آن پاسخ صحیح بدهند (پنج‌میر، ۱۳۸۵: ۱۰۳).

نمایش فیلم‌های داستانی و مستند در سازمان: از ابتدای شروع بحث آگاه‌سازی حفاظتی در سازمان، موضوع کیفی کردن و جذابیت بخشیدن به آگاه‌سازی مطرح بوده و به همین علت تولید فیلم‌های داستانی و مستند در دستورکار معاونت حفاظت و پیشگیری سازمان قرار گرفته و هزینه‌های قابل‌توجهی نیز به این امر اختصاص داده شده است. آنچه مسلم است، قدرت تأثیرگذاری فیلم‌های سینمایی بر مخاطب و جذب آنان به سمت شرکت در برنامه‌های آگاه‌سازی نسبت به سایر روش‌های آگاه‌سازی بیشتر است. چرا که در تولید فیلم‌های سینمایی از موضوع‌های واقعی و پرونده سوژه‌های مختلف و دستگیر شده استفاده می‌شود (همان: ۷۸).

آگاه‌سازی با استفاده از رسانه‌های تصویری غیرمتحرک (ثابت): رسانه‌هایی نظیر «عکس»، «نقاشی»، «کاریکاتور»، «معرق»، «کنده‌کاری»، «مجسمه»، «عروسک»، «نمادها»، «طرح‌ها» که تصویری را به صورت ثابت از موضوع‌های مختلف به نمایش می‌گذارند و پیام یا پیام‌هایی که به مخاطب منتقل می‌کنند «رسانه‌های تصویری غیرمتحرک» گفته می‌شود. عکس‌ها در آلبوم‌های مکتوب و دیجیتالی، امروزه خاطره‌های گذشته زندگی را برای بشر بازگو می‌کند، نصف عیش را برای مخاطب ارزانی می‌کند، یاد غم‌ها و شادی‌ها، عبرت‌ها را زنده می‌کند، احساس‌ها را برمی‌انگیزد و رفتارهای نیک و بد را موجب می‌شود. عکس‌ها، تندیس‌های رزمندگان هشت سال دفاع مقدس صفحه‌هایی از تاریخ پُرفراز و نشیب جنگ، علایق و سلاقی، پاکی و سادگی، جسارت و شجاعت، آرایش و پیرایش حقیقی، ارتباط آن موجودات پاک خدا با خدا را به نمایش می‌گذارد و در کنار هم جوهرچین (پازل) حقیقی جنگ و جهاد، شهادت را نمایان می‌کند. عکس و نقاشی زبان تجسمی از واقعیت‌هاست که به راحتی مخاطب را به دل خود می‌برد و با خود همراه می‌کند (اسماعیل‌زاده، ۱۳۹۳: ۶۴).

آگاه‌سازی حفاظتی و نقش آن در پیشگیری از وقوع جرم: پیشگیری اجتماعی یک پیشگیری کنشی فردمدار است که با بهره‌گیری از تدابیر، آموزش و اقدام‌های تربیتی در صدد شخصیت‌سازی و از بین بردن انگیزه جرم و اثرگذاری بر شخصیت افراد است. در انواع این پیشگیری می‌توان به پیشگیری اجتماعی رشدمدار که توجه ویژه‌ای به آموزش دارد اشاره کرد. این نوع پیشگیری می‌کوشد با به‌کارگیری اقدام‌های مناسب روان‌شناختی اجتماعی از استقرار و یا تداوم رفتار مجرمانه در افراد ممانعت کند. پیشگیری رشدمدار ناظر بر محیط‌های اجتماعی شخصی خود فرد می‌شود و در آن بر آموزش و پرورش تأکید می‌گردد (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۱: ۱۲).

پیشگیری

مفهوم پیشگیری: نخستین و مهم‌ترین گام برای پیشگیری و خنثی کردن فعالیت‌های مخفی دشمنان، آگاه‌سازی اصولی و به‌موقع کارکنان سازمان‌های گوناگون دولتی، به‌ویژه کارکنان نیروی انتظامی که وظیفه استقرار نظم و امنیت و حفظ آرامش در جامعه را بر عهده دارند است؛ بنابراین در چنین شرایطی ضروری است تا با چشمانی کاملاً باز و موشکافانه، هر آنچه که برای نیل به این هدف بزرگ، تهدید به شمار می‌آید را به دقت مدنظر قرار داد و بهترین راه‌کارها را برای مقابله با آن ارائه داد (دفتر تحقیقات کاربردی ساحفاناجا، ۱۳۸۹: ۴۰۱).

پیشگیری حفاظتی: پیشگیری حفاظتی مجموعه اقدام‌ها و تدابیر حفاظتی سازمان اعم از کیفی اجتماعی و وضعی که موجب کاهش تمایل افراد و کارکنان به انجام هرگونه تخلف و یا جرم در حیطه مأموریتی و سازمانی گردد با عنوان پیشگیری حفاظتی تعریف شده است. موضوع پیشگیری حفاظتی عبارت‌اند از؛ پیشگیری از افشای اطلاعات، پیشگیری از افشای اسناد و مدارک، پیشگیری از خرابکاری، پیشگیری از جاسوسی، پیشگیری از براندازی، پیشگیری از نفوذ جریان‌های سیاسی، پیشگیری از اخلال در انجام مأموریت، پیشگیری از بروز تهدید و آسیب به موضوع پنج‌گانه حفاظتی. از این رو سالم‌سازی مجموعه و محیط ناجا از فساد، انحرافات و کج‌روی‌ها

امری ضروری است چرا که سازمان و نیرویی که مأموریت خطیر نظم و امنیت را در کشور بر عهده دارند چنانچه در درون بیمار باشد و این بیماری به همه اعضای بدن سرایت کرده باشد هرگز قادر به انجام موفق مأموریت بیرونی خود؛ یعنی تأمین نظم و امنیت و آسایش فردی و عمومی و حفظ دستاوردهای انقلاب و سایر مأموریت‌های قانونی نخواهد بود (چراغی، ۱۳۹۰: ۱۱).

مطابق مفهوم موسع پیشگیری از جرم، انجام هر اقدامی که علیه جرم بوده و آن را کاهش دهد، پیشگیری محسوب می‌شود. براساس این برداشت، انواع تدابیر کیفری و غیرکیفری چه مربوط به قبل و چه مربوط به بعد از وقوع جرم، پیشگیری محسوب می‌شوند؛ بنابراین در این تعبیر، حتی تعقیب و دستگیری بزه‌کاران، اعمال مجازات یا تعلیق اجرای آن، الزام آنان به جبران خسارت مجنی علیه و فردی کردن توسط قاضی نیز پیشگیری به شمار می‌آیند؛ بنابراین این مفهوم طیف وسیعی از اقدام‌های کیفری و غیرکیفری را دربر می‌گیرد (محمدنسل، ۱۳۸۸: ۲۸).

پیشگیری حفاظتی در سازمان: پیشگیری در سازمان بیشتر روی «آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی» است که روند نیز با توجه به پیچیدگی مسائل، شدت و ضعف آن هدف‌های پیشگیرانه به سر منزل مقصود نمی‌رساند؛ چرا که همواره این بستر و تفکر وجود دارد که در شرایط خاص، حوادث و شکست‌های حفاظتی دوباره توسط فرد و وضعیت دیگر تکرار شود. هدف‌گذاری‌های مهم با راهبردهای تعیین شده در ناجا از سوی سازمان در تعیین اجرای سلامت وظایف ناجا پیرامون مأموریت‌های واگذاری سهم عمده‌ای دارد و تلاش گردیده تا موضوع پیشگیری حفاظتی با هدف ایجاد فرهنگ خود حفاظتی در کارکنان تقویت و روز به روز در بهبود وضعیت حفاظتی مطلوب در همه هدف‌های مرجع حفاظتی که از اولویت‌های مهم برای برقراری امنیت لازم به شمار می‌آید گام برداشت. یکی از اقدام‌های اساسی و اولویت‌های مهم سازمان در پیشگیری از شکست‌های حفاظتی، آشنایی فرماندهان، رؤسا، مدیران و کارکنان با تهدیدها و آسیب‌های حفاظتی در یگان و شیوه‌های مقابله با آن است که این مهم بتواند از بروز شکست‌های حفاظتی به شکل مطلوب جلوگیری به عمل آورند (موسوی، ۱۳۹۰: ۵۶).

شیوه‌های پیشگیری از وقوع جرائم امنیتی: حفاظت و صیانت مداوم از کارکنان در برابر تهدیدها و آسیب‌پذیری‌های امنیتی، مستلزم تأمین مراقبت‌ها، نظارت مداوم و صرف هزینه‌های کلان است (عرب‌انصاری، ۱۳۹۰: ۱۰۷).

آیا می‌توان مشکل وقوع جرائم امنیتی را به‌طور کامل حل کرد و قادر به ایجاد جامعه‌ای میراً از جرائم شد؟ پاسخ شاید منفی است. تا قبل از رسیدن به یک مدینه فاضله، امکان رهایی کامل وجود ندارد. پس حداکثر کاری که می‌توان و باید انجام داد پیشگیری نسبی از وقوع جرائم و به عبارتی تقلیل جرائم و کنترل آن است. منظور، انجام اقدام‌هایی است که موقعیت و امکان ارتکاب جرائم را کاهش داده و بدین ترتیب مثل واکسن عمل می‌کند نه شبیه معالجه پس از بیماری.

می‌توان در تعریف پیشگیری از وقوع جرائم گفت: «بررسی، شناخت و ارزیابی خطر وقوع جرائم و انجام اقدام‌هایی برای رفع یا تقلیل آن». گاهی از این روند با عنوان «مدیریت کردن خطر وقوع جرائم» نام برده می‌شود. این مدیریت شامل موارد زیر است (کیوانی، ۱۳۹۲: ۷۳):

- ۱) از بین بردن کامل برخی از خطرها؛
- ۲) تقلیل برخی از خطرها یا کاستن از دامنه خسارت؛
- ۳) تقلیل برخی از خطرها به وسیله اقدام‌های تأمینی و امنیتی مثل افزایش تعداد مأموران امنیتی، پلیس و نظایر آن به منظور کنترل مجرمان بالقوه (اقدام‌های بازدارنده).
با در نظر گرفتن این مطلب که در بند ۵ اصل ۱۵۶ قانون اساسی، پیشگیری از وقوع جرائم به عهده قوه قضائیه گذاشته شده است ولی اجرای صحیح این وظیفه نیازمند همکاری و مساعدت سایر دستگاه‌ها با قوه قضائیه است که باید با تصویب قوانین مناسب، سایر دستگاه‌ها و ارگان‌ها را ملزم به این همکاری کرد.
به هر حال به نظر می‌رسد تصویب قوانین مورد نیاز در مورد اجرایی کردن موارد بالا که بتواند ابعاد و شیوه‌های اجرای بند مذکور را تبیین کند الزامی است. البته استفاده از دیدگاه‌های کارشناسان و افراد خبره در این مورد به قانون‌گزاران کمک شایانی خواهد کرد (کیوانی، ۱۳۹۲: ۷۸).

جرایم امنیتی

مفهوم جرایم امنیتی: جرایم امنیتی به آن دسته از تهدیدها گفته می‌شود که به امنیت داخلی یا خارجی کشور، به طور مستقیم آسیب بزند؛ مانند جاسوسی و انتقال اطلاعات دارای طبقه‌بندی به بیگانگان، فراهم کردن مقدمه کودتای نظامی یا تشکیل گروه‌های برانداز (طباطبایی، ۱۳۸۳: ۱۱۷). قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۷۰ ماده ۲؛ هر فعل یا ترک فعلی که در قانون برای آن مجازات تعیین شده باشد جرم محسوب می‌شود (عباسی، ۱۳۸۳: ۲۳).

جرایم امنیتی: در همه کشورها، اقدام‌هایی که امنیت حاکمیت را برهم بزند جرم دانسته شده و عناوین این جرایم با یکدیگر متفاوت‌اند؛ اما به هر حال حفظ امنیت کشور یکی از هدف‌های مهم همه نظام‌های سیاسی است. جرایم علیه امنیت یا جرایم امنیتی؛ اعمالی است که از طریق ایجاد ارتباط با کشورهای خارجی، ایراد صدمه به مصالح ملی، انجام توطئه و یا با ایراد صدمه به اتحاد ملی برای سرنگونی نظام یا تغییر ارکان آن از راه‌های غیرقانونی ارتکاب می‌یابند. برخی نیز جرایم علیه امنیت را این‌گونه تعریف کرده‌اند: «اعمال مجرمانه‌ای هستند که به منظور برهم زدن امنیت و استقلال و تمامیت ارضی کشور و یا ضدیت با نظام اسلامی و براندازی آن صورت می‌پذیرد و اغلب به صورت جمعی و سازمان‌یافته یا با تباری و تحریک و مساعدت دول خارجی و قدرت‌های بیگانه واقع می‌شوند.» (سالاری، ۱۳۸۷: ۴۲).

جرایم امنیتی در ناجا: بنابراین جرایم امنیتی در ناجا عبارت‌اند از:

- جاسوسی؛
- خرابکاری؛
- براندازی؛
- نفوذ جریانات سیاسی؛
- اختلال در انجام مأموریت و ...

تأثیر آگاه‌سازی حفاظتی سازمان در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا:

گسترش روزافزون آسیب‌ها و تهدیدهای امنیتی و افزایش فعالیت‌های سازمان‌های اطلاعاتی بیگانه در تأمین هدف‌ها و اطلاعات مورد نیاز از برنامه‌ها و فعالیت‌ها و مأموریت و وظایف سازمان در پیشگیری و مقابله با آسیب‌ها و تهدیدهای مورد بحث، از طریق برنامه‌های آگاه‌سازی با روش‌های مختلف حفاظت فیزیکی از اماکن، تأسیسات، سلاح و مهمات و کنترل تردها، حفاظت شخصیت، رزمایش‌ها، مراسم، حفاظت اسناد و مدارک و تبلیغات، حفاظت فناوری اطلاعات و فعالیت‌های هنری از قبیل ساخت فیلم و تئاتر با هدف تحقق بخشی از مأموریت سازمان در پیشگیری از آسیب‌ها و تهدیدهای امنیتی در سطح یگان‌های ناجا توسط معاونت حفاظت و پیشگیری سازمان صورت گرفته است و در بررسی بازخوردهای این فعالیت‌ها به خصوص در حوزه بخش آگاه‌سازی حفاظتی و فعالیت‌های هنری اثرگذاری خوبی داشته است و برابر مستندات موجود در اثر آثار مثبتی که این فعالیت‌ها در کارکنان ناجا ایجاد کرده است، تعداد قابل توجهی از آنان که دچار مسائل امنیتی شده‌اند با مواجه شدن با روشنگری‌های معاونت حفاظت پیشگیری، به طور خودجوش موارد سوءامنیتی خود را با حفاظت اطلاعات در میان گذاشته و این عمل منجر به کشف شیوه و شگردها و به تناسب آن اتخاذ راه کارهای بازدارنده گردیده است که به نقش و تأثیر هر کدام از این برنامه‌ها در اقدام‌های پیشگیرانه سازمان در ناجا پرداخته می‌شود (شیردل، ۱۳۹۱: ۶۲).

منابع مکتوب در پیشگیری از جرائم امنیتی: منابع مکتوب تدوین شده توسط آگاه‌سازی سازمان از طریق تغییرهای شناختی و توضیح و تبیین موارد در کارکنان منجر به پیشگیری از جرائم امنیتی در آنان شده است.

(۱) کتابچه‌های حفاظتی، ابزارهای تبلیغاتی و لوح‌های فشرده آموزشی؛

(۲) بنر و پوستر؛

(۳) نشریات (شیردل، ۱۳۹۱: ۶۶).

سخنرانی در پیشگیری از جرائم امنیتی: ایراد سخنرانی توسط کارشناسان سازمان از طریق توضیح و تبیین موارد و تغییرهای شناختی منجر به پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا شده است.

(۱) سخنرانی؛

(۲) گفتار و کردار کارکنان حفاظت اطلاعات؛

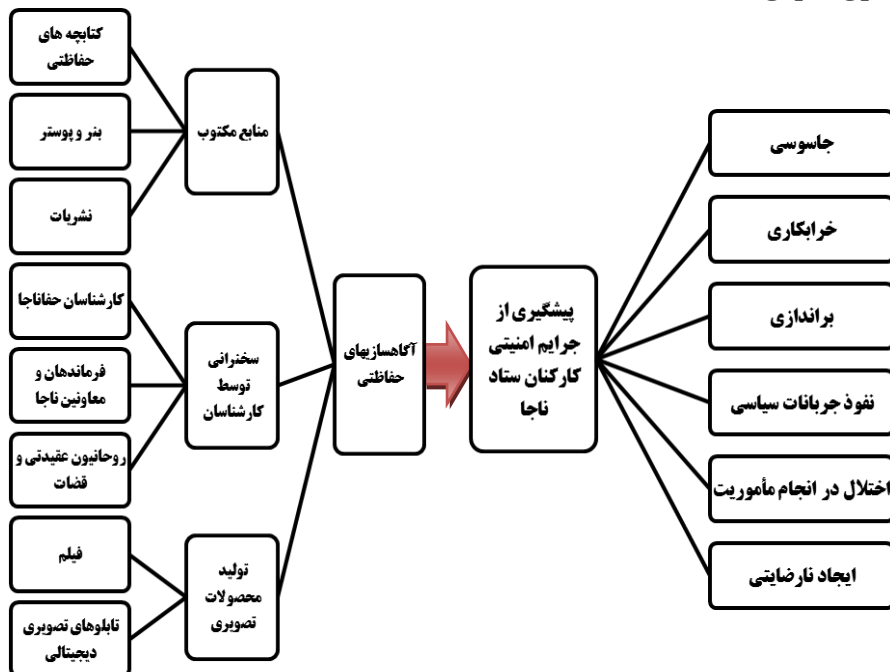
(۳) کارگاه آموزشی (شیردل، ۱۳۹۱: ۶۷).

تولید محصولات تصویری در پیشگیری از جرائم امنیتی: استفاده از محصولات تصویری از طریق فرایند یادگیری مشاهده‌ای، تغییرهای شناختی و توضیح و تبیین موارد باعث پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا شده است.

(۱) فیلم؛

(۲) تابلوهای تصویری دیجیتالی (شیردل، ۱۳۹۱: ۶۱-۶۰).

الگوی مفهومی

نمودار الگوی مفهومی، تأثیر آگاهسازی های حفاظتی در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اصلی: آگاه‌سازی‌های حفاظتی در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا تأثیر دارد.

فرضیه‌های فرعی

(۱) منابع مکتوب تدوین شده مرتبط با آگاه‌سازی‌های حفاظتی در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا تأثیر دارد.

(۲) ایراد سخنرانی توسط کارشناسان سازمان در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا تأثیر دارد.

(۳) محصولات تولیدی تصویری حفاظتی در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا تأثیر دارد.

روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر از نظر روش گردآوری داده‌ها، توصیفی-پیمایشی است؛ و از آنجا که اطلاعات توسط یک نمونه تصادفی از جامعه اصلی به دست آمده و نتایج حاصله از نمونه تصادفی (تصادفی ساده) پس از تجزیه و تحلیل لازم به جامعه اصلی تعمیم داده می‌شوند و برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسش‌نامه استفاده می‌گردد. بدین جهت از انواع پیمایشی نیز هست و نیز از لحاظ مسئله و هدف تحقیق، کاربردی محسوب می‌شود. در این تحقیق متغیر مستقل آگاه‌سازی حفاظتی و متغیر وابسته پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا در نظر گرفته شده و بعد زمانی این پژوهش سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ است. جامعه آماری این تحقیق، کارکنان یکی از پلیس‌های تخصصی ناجاست. در خصوص نمونه‌گیری از جامعه آماری ابتدا با محاسبه حجم نمونه از طریق فرمول کوکران، حجم نمونه محاسبه و سپس از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده نمونه‌ها انتخاب می‌شوند.

روایی ابزار تحقیق: برای افزایش روایی و اعتبار پرسش‌نامه، ابتدا تعدادی پرسش‌نامه بین جمعی از شرکت‌کنندگان توزیع گردید و همه ابهامات شرکت‌کنندگان در ارتباط با سؤال‌ها مشخص شد؛ بدین ترتیب تعدادی از سؤال‌ها حذف و تعدادی دیگر جایگزین شد و در نهایت پس از شفاف‌شدن و رفع ابهام‌ها، پرسش‌نامه نهایی تهیه و توزیع گردید.

در این تحقیق برای افزایش روایی محتوای پرسش نامه از روش های زیر استفاده شد:

- (۱) استفاده از نظر استاد راهنما، مشاور، متخصصان و کارشناسان امور پژوهشی و خبرگان؛
- (۲) مطالعه پرسش نامه های مشابه، مقالات، کتب و مجلات؛
- (۳) توزیع تعداد ۱۵ نسخه پرسش نامه تدوینی به منظور تعیین میزان اعتبار و پایایی پرسش نامه.

سنجش پایایی (قابلیت اعتماد) پرسش نامه: برای برآورد پایایی پرسش نامه این تحقیق از فرمول ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است.

ضریب آلفای محاسبه شده از طریق نرم افزار Spss، $\text{Alpha} = 0.91$ است؛ بنابراین می توان گفت که پرسش نامه بالا از پایایی کافی برخوردار است.

یافته های تحقیق

یافته های تحقیق بر اساس هدف های پژوهش مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و برای تجزیه و تحلیل ابعاد پژوهشی با توجه به ماهیت آنها از آزمون t-test و آزمون رتبه ای فریدمن استفاده شد.

الف) یافته های توصیفی: بر اساس جدول سنوات خدمتی نمونه انتخابی ۳۰/۲۹ درصد ۱۰۳ نفر، ۱۵ تا ۲۰ سال بالاترین میزان سنوات خدمت را دارند. همچنین بر اساس جدول میزان درجات نظامی نمونه انتخابی، نتایج جدول نشان می دهد که ۵۹/۴۱ درصد (۲۰۲ نفر) افسر ارشد بالاترین میزان نمونه انتخابی هستند. از طرفی بر اساس جدول تحصیلات نمونه انتخابی، نتایج جدول نشان می دهد که تعداد پاسخ گویان با مدرک کارشناسی ارشد با ۳۶/۴۷ درصد (۱۲۴ نفر)، بیشترین رتبه را به خود اختصاص داده اند.

ب) یافته های تحلیلی

بررسی فرضیه اصلی: میزان تأثیرگذاری روش های آگاه سازی حفاظتی در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا طی سال های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸

در بررسی فرضیه اصلی، نتایج آماری به صورت زیر مشخص گردید که فرضیه اصلی تحقیق با سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می شود و نتیجه می گیریم که فرضیه روش های آگاه سازی حفاظتی در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا مؤثر است.

بررسی فرضیه اول: میزان تأثیرگذاری «منابع مکتوب تدوین شده» در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا.

در بررسی فرضیه اول نتایج آماری به صورت زیر مشخص گردید که فرضیه اول تحقیق با سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌شود و نتیجه می‌گیریم که فرضیه «منابع مکتوب تدوین شده» در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا مؤثر است.

بررسی فرضیه دوم: میزان تأثیرگذاری ایراد سخنرانی توسط کارشناسان حفاظت اطلاعات در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا.

در بررسی این فرضیه نتایج آماری به صورت زیر مشخص گردید که فرضیه دوم تحقیق با سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌شود و نتیجه می‌گیریم که فرضیه «ایراد سخنرانی توسط کارشناسان حفاظت اطلاعات» در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا مؤثر است.

بررسی فرضیه سوم: میزان تأثیرگذاری تولید محصولات تصویری حفاظت اطلاعات در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا.

در بررسی این فرضیه نتایج آماری به صورت زیر مشخص گردید که فرضیه سوم تحقیق با سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌شود و نتیجه می‌گیریم که فرضیه «تولید محصولات تصویری حفاظت اطلاعات» در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا مؤثر است.

ابعاد تحقیق: الگوی معادلات ساختاری تحقیق با عنوان میزان تأثیر روش‌های آگاه‌سازی حفاظتی در پیشگیری از جرائم امنیتی کارکنان ناجا طی سال‌های ۱۳۹۴ الی ۱۳۹۸ با سه متغیر معنادار بوده که عبارت‌اند از:

(۱) بُعد منابع مکتوب؛

(۲) بُعد سخنرانی؛

(۳) بُعد محصولات تصویری.

که از بین چهار بُعد بالا، بعد محصولات تصویری با ۸۰/۷ درصد؛ بُعد سخنرانی با ۸۰/۳ درصد؛ و بُعد منابع مکتوب با ۷۷/۵ درصد؛ به ترتیب از بیشترین تا کمترین بار عاملی برخوردار بوده‌اند.

بحث و نتیجه گیری

یکی از اقدام‌های متداول پیشگیرانه سازمان، استفاده از ابزار و روش‌های آگاه‌سازی به منظور حفظ و صیانت از نیروی انتظامی ج.ا.ا است. در سایه این آگاه‌سازی، جان و حیثیت شغلی و خانوادگی کارکنان و سپس امکانات و تجهیزات سازمانی، از تهدیدها و آسیب‌پذیری‌ها مصون می‌ماند و بر میزان موفقیت در مأموریت‌های محوله افزوده خواهد شد. هدف بلندمدت فعالیت آگاه‌سازی؛ تغییر و اصلاح نگرش‌ها، رفتارها و دیدگاه‌های کارکنان و رساندن آنان به خودحفاظتی است. برای پیش‌بینی، شناخت و ارزیابی خطرات و انجام اقدام‌هایی برای رفع و یا کاهش آنها، روش‌های پیشگیری متعددی وجود دارد. در این میان آگاه‌سازی از کم‌هزینه‌ترین و در عین حال بهترین ابزار برای پیشگیری است که در کلیه سطوح پیشگیری کاربرد زیادی می‌تواند داشته باشد. یافته‌های حاصل از این تحقیق؛ یعنی استفاده از منابع مکتوب، ایراد سخنرانی و تهیه محصولات تصویری با نتایج تحقیقات میرخلیلی (۱۳۷۵)، شیردل (۱۳۹۱)، کمالی رنجبر (۱۳۹۵) و حسین‌پور (۱۳۹۵) هماهنگی دارد.

پیشنهادها

با عنایت به اهمیت موضوع، در مورد افزایش جایگاه آگاه‌سازی برای پیشگیری از جرائم امنیتی در کارکنان ناجا، پیشنهادهای پژوهشگر به شرح زیر ارائه می‌گردد:

الف) در خصوص فرضیه اول

- ۱) استفاده از تصاویر و پوستره‌های اینفوگرافی در قالب هشدارهای حفاظتی و کیس‌های امنیتی؛ (تشریح هشدارها و کیس‌های امنیتی به صورت شکل و تصویر)؛
- ۲) تبیین موانع و مشکلات شناختی با تولید بروشور حفاظتی، منشور حفاظتی، تبلیغات حفاظتی، مجلات و کتب حفاظتی برای تمامی کارکنان به خصوص حوزه‌های آسیب‌پذیر؛
- ۳) استفاده از متون و منابع آموزشی به‌روز قابل انتشار جامعه اطلاعاتی جمهوری اسلامی ایران.

ب) در خصوص فرضیه دوم

- ۱) تأکید و اشاره به نکات حفاظتی از سوی فرماندهان در آغاز و یا پایان سخنرانی‌های خود در مراسم‌ها، جلسات، صبحگاه‌ها و...؛

- ۲) استفاده از روحانیون عقیدتی سیاسی از مطالب و نکات حفاظتی برگرفته از قرآن کریم، احادیث و روایات اسلامی در سخنرانی‌های مذهبی و توجیحات سیاسی برای کارکنان؛
- ۳) تعمیم و گسترش استفاده از قضات دادسراهای نظامی برای انجام سخنرانی در جلسه‌های آگاه‌سازی حفاظتی، با استفاده از پیامدها و نتایج به‌دست آمده از پرونده‌های قضایی که جنبه امنیتی داشته است؛
- ۴) ارائه آخرین روش‌های مقابله با تهدیدهای نوین امنیتی در فضای سایبر برای کارکنان و خانواده‌های ناجا.

ج) در خصوص فرضیه سوم

- ۱) تهیه و طراحی کارافزارهای (اپلیکیشن) تلفن همراه برای نصب موضوع‌های مربوط به آموزش و هشدارهای حفاظتی و امنیتی بر روی گوشی، اینترانت و ...؛
- ۲) استفاده از پیام‌رسان‌های بومی و راه‌اندازی کانال یا گروه با قابلیت موضوع‌های خبری و آگاه‌سازی و آموزش کارکنان مانند پیام‌رسان سروش، سلام، بله و ... با اخذ مجوزهای سازمانی؛
- ۳) طراحی و استفاده از انیمیشن تصویری و ماکروماکی برای آموزش در کلاس‌های آگاه‌سازی؛
- ۴) تهیه و تولید فیلم‌های مستند از جرائم امنیتی به‌روز حادث شده؛
- ۵) طراحی وب‌گاه با موضوع‌های کیس‌های جاسوسی در قالب فیلم‌های داستانی، مستند و انیمیشن، برای آموزش و هشدارهای حفاظتی و امنیتی کارکنان.

منابع

نهج البلاغه

- اساس نامه سازمان حفاظت اطلاعات ناجا، مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۲۶.
- اسماعیل زاده، جلیل (۱۳۹۳)، «بررسی نقش آموزش حفاظتی مجازی در ارتقای دانش حفاظتی کارکنان ناجا»، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه علوم انتظامی امین.
- اصول و مبانی پیشگیری حفاظتی (۱۳۸۹)، دفتر تحقیقات کاربردی سازمان با همکاری دفتر سیاستگذاری و نظارت راهبردی حفاظت ن.م.
- پنج میر، سیدهاشم (۱۳۸۵)، روش های آگاه سازی، تهران: حدیث کوثر.
- پیش قدم، یونس (۱۳۹۱)، «پروژه تحقیقاتی بررسی شیوه های اثر بخش آگاه سازی حفاظتی کارکنان ناجا»، تهران: حدیث کوثر.
- چراغی، احمد (۱۳۹۲)، حفاظت کارکنان با گرایش فرهنگ خودپایی و خودحفاظتی، تهران: حدیث کوثر.
- حافظنیا، محمدرضا (۱۳۸۱)، مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، چاپ هفتم، تهران: بی جا.
- حسین پور، جعفر (۱۳۹۵)، فصلنامه انتظام اجتماعی، سال هشتم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۹۵.
- حسین پور، جعفر (۱۳۹۵)، فصلنامه انتظام اجتماعی، سال هشتم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۹۵
- ساروخانی، باقر (۱۳۷۷)، دائرة المعارف علوم اجتماعی، انتشارات کیهان.
- سالاری، مهدی (۱۳۸۷)، حقوق کیفری اختصاصی (جرائم علیه امنیت کشور)، تهران: میزان، چاپ اول.

- شعاع کاظمی، مهرانگیز (۱۳۸۵)، مجله معرفت، شماره ۱۰۳.
- شیردل، بهرام (۱۳۹۱)، «آگاه‌سازی‌های انجام شده در شناخت و کاهش جرائم در کل آجا و نیروها طی سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰»؛ پایان‌نامه کارشناسی ارشد؛ تهران: بی‌جا.
- صادقی، میرمحمدحسین (۱۳۸۵)، جرم‌شناسی، تهران: نشریه حمایت.
- عباسی، محمد (۱۳۸۳)، قانون مجازات اسلامی، تهران: پیمان.
- عرب انصاری، مهدی (۱۳۹۰)، فصلنامه دانش حفاظتی و امنیتی، سال ششم، شماره ۲۱
- غلامی، حسین (۱۳۹۲)، حقوق جزای نظامی - تطبیقی، تهران: میزان.
- قانون استخدامی ناجا مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۰.
- کمالی رنجبر، جلال (۱۳۹۵)، «نقش کلاس‌های آگاه‌سازی، در پیشگیری از جرائم کارکنان (مورد مطالعه فا. ا. خراسان شمالی)»، فصلنامه دانش انتظامی، خراسان شمالی: دفتر تحقیقات کاربردی.
- کیوانی، اصغر (بی‌تا)، «بررسی عوامل وقوع جرم و راه‌کارهای عملی پیشگیری از جرم» قابل دسترسی در تارنمای: WWW.amniat-e-omoomi.com
- محمدنسل، غلامرضا (۱۳۸۷)، پلیس و سیاست پیشگیری از جرم، تهران: دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا.
- محمدنسل، غلامرضا (۱۳۸۸)، فصلنامه دانش حفاظتی و امنیتی، سال چهارم، شماره ۱۰
- معاونت حفاظت و پیشگیری سازمان (۱۳۹۰)، فصلنامه حفاظتی، سال اول، شماره دوم، تهران: حدیث کوثر.
- موسوی، سید یوسف (۱۳۹۰)، آگاه‌سازی حفاظتی، تهران: حدیث کوثر.
- میرخلیلی، سیدعباس (۱۳۷۵)، «تأثیر روش‌های آگاه‌سازی در کاهش جرائم»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، بی‌جا.
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین (۱۳۸۱)، «تقریرات درس جرم‌شناسی»، دوره دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی، تهران: دانشگاه تربیت مدرس.

